

Bevarandeplan för Natura 2000-området Alsberget

Foto: Peter Näslund

Fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-12

Namn och områdeskod: Alsberget, SE0810051

Kommun: Vilhelmina, Lycksele

Skyddsstatus: Natura 2000: Särskilt bevarandeområde (SAC), särskilt skyddsområde (SPA)

Övrigt skydd: Naturreservat. Ingår i det nybildade naturreservatet Stöttingfjället.

Markägare: Staten och Holmen skog

Förvaltare: Länsstyrelsen Västerbotten

Area: 1 728,8 ha

Karta

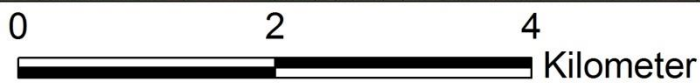
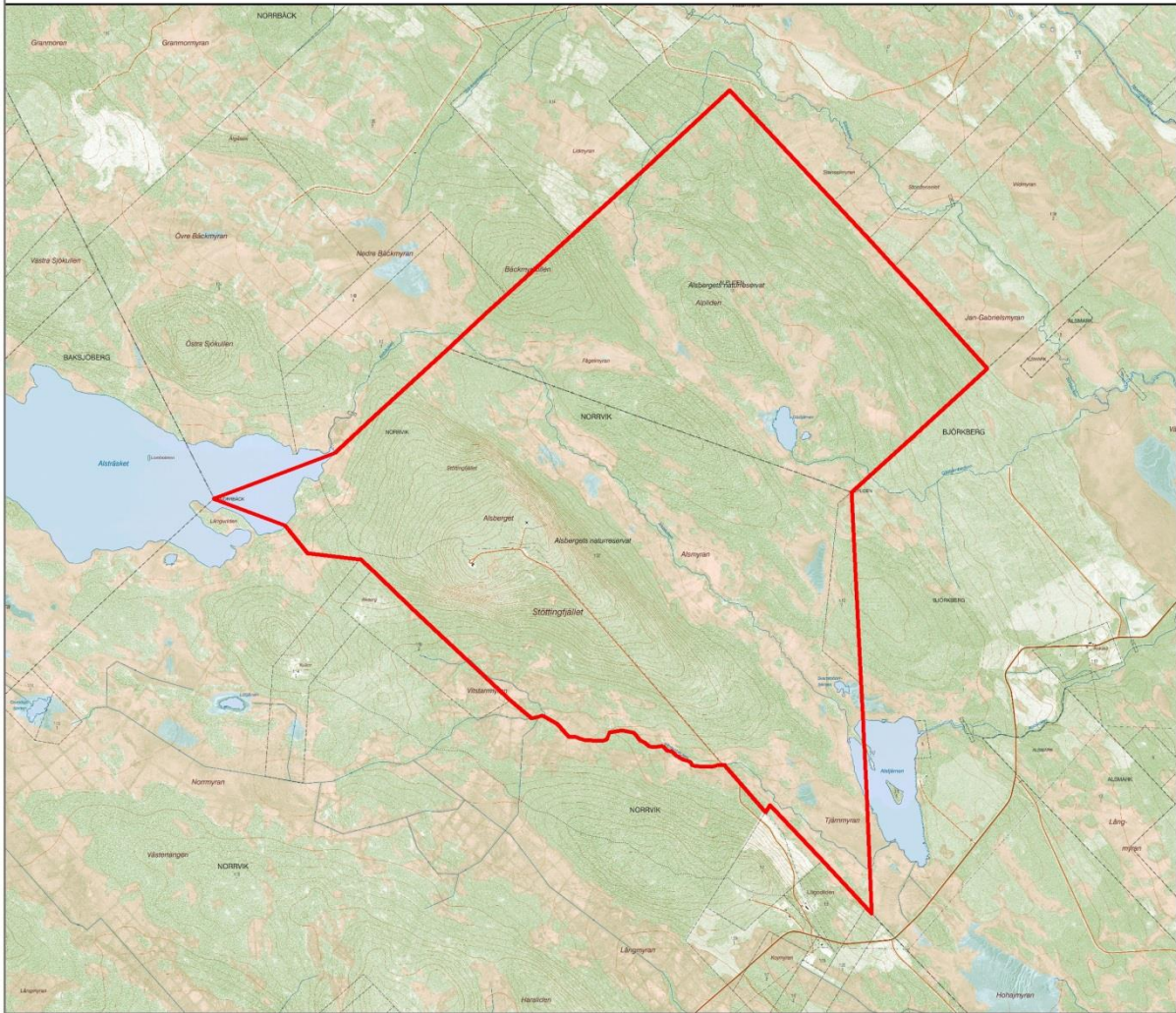
Alsberget
Områdeskod: SE0810051
Kommun: Vilhelmina, Lycksele
Area: 1728,8 ha

Länsstyrelsen
Västerbotten

Gräns för Natura 2000-området

Natura 2000

Natura 2000 är EU:s nätverk av värdefulla naturområden med arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. I Sverige har vi ca 4 000 Natura 2000-områden varav ca 250 finns i Västerbottens län. För varje område finns naturtyper och/eller arter utpekade. Syftet med Natura 2000-området är att bidra till att de för området utpekade naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus i Sverige och EU, vilket innebär att de utpekade arternas och naturtypernas utbredningsområde, areal, populationsutveckling och andra kvaliteter finns och kan bevaras.

Bevarandeplan

För varje Natura 2000-område finns en bevarandeplan upprättad. Här beskrivs de utpekade naturtyperna och arterna, deras bevarandetilstånd i det specifika området, samt vilka bevarandemål som har satts upp för dem. Om åtgärder och skötsel krävs för att uppnå målen beskrivs de också. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen.

Bevarandeplanen ska fungera som vägledning och stöd om någon form av exploatering blir aktuell. De naturvärden som finns i respektive Natura 2000-område får inte påverkas negativt och därför krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka bevarandevärdena i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området om de riskerar att påverka områdets bevarandevärden. Detta regleras i miljöbalken 7 kap 28-29§§. Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsens miljöenhet före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Utpekade naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet

3160 Myrsjöar	4 ha
3260 Mindre vattendrag	1 ha
7140 Öppna mossar och kärr	45 ha
7310 Aapamyror	440 ha
9010 Taiga	1 160 ha
9040 Fjällbjörkskog	25 ha
91D0 Skogsbevuxen myr	20 ha

Utpekade arter enligt Art- och habitatdirektivet

1972 Lappranunkel

Utpekade arter enligt Fågeldirektivet

A094 Fiskgjuse
A104 Järpe
A108 Tjäder
A127 Trana
A166 Grönbena
A217 Sparvuggla
A223 Pärluggla
A236 Spillkråka
A241 Tretåig hackspett
A409 Orre

Beskrivning av området

Området ingår i ett större område som 2015 skyddades som naturreservatet Stöttingfjället. Alsberget har dock varit skyddat som naturreservat sedan 1993. I reservatet Stöttingfjället ingår även två andra Natura 2000-områden: Arasjö och Gransjömyrarna.

Alsberget ger unika möjligheter att studera hur opåverkad skog förändras med stigande höjd, från 430 till över 717 m ö.h. Området ligger i en varierad, kuperad terräng en mil väster om Vinliden på gränsen mellan Lycksele och Vilhelmina kommuner. Natura 2000-området omfattar berget Alsberget och ett område med skog och myrar österut.

Alsberget är med sina 717 m ö.h. det högsta av traktens skogsberg. På toppen finns en köldhärdig, lågvuxen björkskog med insprängda grupper av låga, toppbrutna granar, och det förekommer bestånd som påminner om fjällbjörkskog. Mot söder och nordost stupar berget brant. På sydsidan finns stråk med mycket grov och högvuxen granurskog med en stor mängd döda omkullfallna träd, s.k. lågor. Man brukar betrakta skogen som ett brandrefugium, alltså ett område som inte brunnit eller brunnit mycket sällan. Trots det går det ändå att hitta spår efter äldre bränder i området. Skogen saknar i stort sett helt spår av skogsbruk eller annan mänsklig påverkan. I dalgången mellan Alsberget och det lägre Alpliden rinner en bäck och det finns även stråk med myrar och sumpskog.

Våtmarkerna bedömdes vara av klass 2 respektive klass 3 i länets våtmarksinventering. Området har ett rikt fågelliv både vad det gäller skogsfåglar och våtmarksfåglar. I områdets västra del är myrarna skadade av diken. Dikessystemet försätter västerut, och inom det nybildade reservatet Stöttingfjället finns över 10 mil diken.

Bevarandesyfte

Det överordnande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs Fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

De prioriterade bevarandevärdena är framförallt de stora sammanhängande urskogsartade skogarna med inslag av stora myrmarker.

Motivering

Såhär stora områden med opåverkade, urskogsliknande skogar är mycket ovanliga i dagens storskaliga skogsbrukslandskap. Fågellivet är rikt tack vare de opåverkade skogarna och de mosaikartade myrmarkerna.

Prioriterade åtgärder

Restaurering av diken i väster. Se naturreservatet Stöttingfjällets skötselplan och beslut för detaljer.

Beskrivning av utpekade naturtyper

3160 Myrsjöar

Myrsjöar är ofta små och kännetecknas av näringsfattigt vatten, låg produktivitet och påverkan av humussyror som gör dem naturligt sura. Ett par myrsjöar finns centralt i området.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Sjöarna ska ha en opåverkad hydrologi med intakta strandvåtmarker och strandskogar. Vattenkvaliteten ska vara god. Främmande arter eller fiskstammar ska inte finnas. Arealen ska inte minska.

3260 Mindre vattendrag

Mindre vattendrag förekommer i hela landet i såväl skogs- som jordbruksmark. Naturtypen omfattar oftast vattendrag som har strömföring lägre än 4 och/eller lägre årsmedelvattenföring än 20 m³/s.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Bäcken ska ha fria vandringsvägar samt naturliga vattenståndsfluktuationer och flöden utan påverkan av dikning. Vattenkvaliteten ska vara god. Arealen ska inte minska.

7140 Öppna mossar och kärr

Naturtypen öppna mossar och kärr är brett definierad och inkluderar mossar och kärr som är plana, svagt välvda, eller sluttande. De ska vara öppna eller glest trädbevuxna och inte ha mer än 30 % kron-
täckning.

Bevarandetillstånd idag

Majoriteten av myrmarkerna har gynnsamt bevarandetillstånd. I västra delen finns dock en mindre del med kraftigt dikade myrar som inte kan anses ha gynnsamt bevarandetillstånd.

Bevarandemål

Hydrologin spelar en mycket viktig roll och ska inte försämrans genom t.ex. dikning eller exploatering. Myrarnas struktur, funktion och typiska arter ska finnas kvar. Naturtypen ska vara fortsatt öppen. Arealen ska inte minska.

7310 Aapamyrs

Aapamyrs består av en eller flera myrtyper som tillsammans bildar ett stort, sammanhängande myrkomplex. För att klassas som aapamyrs måste myrkomplexet vara minst 20 ha stort. En aapamyrs hyser också arter, framförallt fåglar, som är beroende av stora, sammanhängande myrområden.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Hydrologin spelar en mycket viktig roll och ska inte försämrans genom t.ex. dikning, körskador eller exploatering. Myrkomplexets struktur, funktion och typiska arter ska finnas kvar. Aapamyren ska behålla sin mosaik av olika myrtyper, både öppna och skogbevuxna. Arealen ska inte minska.

9010 Taiga

Som taiga räknas skog med relativt liten påverkan och vars strukturer och funktioner liknar dem i en urskogsartad skog eller en naturskog. Viktigt är att det finns en skoglig kontinuitet och att träden är i olika åldrar och storlekar.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Skogen är urskogsartad och värdena kommer att utvecklas ytterligare över tid.

Bevarandemål

Naturtypen ska huvudsakligen präglas av naturliga processer och träd i olika åldrar och dimensioner ska finnas. Död ved ska finnas i stor mängd och olika grader av nedbrytning. De talldominerade delar-

na ska vara fortsatt präglade av brand och hysa brandgynnade arter. Lövrika successioner i olika faser kan finnas inom området. De grandominerade delarna ska präglas av lång kontinuitet och hysa arter typiska för sådan skog. Arealen ska inte minska.

9040 Fjällbjörkskog

Skog i subalpin miljö med minst 10 % krontäckning där minst 50 % av grundytan består av fjällbjörk. En stor andel av området består av den här naturtypen. Fjällbjörkskog växer kring Alsbergets topp.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska präglas av naturliga störningar såsom stormfällning, insektsangrepp, översvämningar och brand. Skogens strukturer och funktioner ska likna dem i en naturskog med mycket gamla träd och död ved. Påverkan från skogsbruk, vägbygge, eller annan verksamhet ska vara försumbar. Hydrologin ska förbli opåverkad. Arealen ska inte minska.

91D0 Skogsbevuxen myr

Naturtypen förekommer på fuktiga–blöta myrar med högt liggande grundvattenyta. Krontäckningen är minst 30 %.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en naturlig hydrologi och hydrokemi utan påverkan från t.ex. dikningar eller körskador. Det ska finnas träd i olika åldrar och dimensioner och med inslag av död ved. Skogen ska präglas av naturlig dynamik utan påverkan från skogsbruk. Arealen ska inte minska.

Beskrivning av utpekade arter

1972 Lappranunkel

Lappranunkel förekommer i fuktig till våt skogsmark eller bland videsnår. Arten kräver rörligt markvatten eller översilning. Den förekommer i myrkanter och tål avsevärd beskuggning men trivs bäst där videsnåren inte är för täta.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Populationen i området ska vara livskraftig och inte minska i antal eller utbredning. Livsmiljön ska ha en opåverkad hydrologi och markskiktet ska inte vara alltför kraftigt solexponerat.

Beskrivning av utpekade fågelarter

Skogsfåglar

Ungefär hälften av de utpekade fågelarterna är i första hand knutna till skogen: järpe, pärluggla, sparvuggla, spillkråka, tretåig hackspett och tjäder. De flesta arter är utpräglade stannfåglar som kan förväntas finnas i området hela året. Den tretåiga hackspetten är mer rörlig under vintern.

Bevarandetillstånd idag

De utpekade skogsfåglarna bedöms ha gynnsamma bevarandetillstånd. Skogarna på Alsberget är i stort sett orörda av människan och utgör goda livsmiljöer för fåglarna. Det finns dock ingen särskild övervakning av fågelpopulationerna i området. Flera av arterna minskar nationellt, framförallt på grund av det landskapstäckande, intensiva skogsbruket.

Bevarandemål

Områdets populationer av dessa arter ska vara livskraftiga och inte minska i antal eller utbredning. Arternas livsmiljö ska bestå av variationsrik och naturskogsartad, med träd i olika åldrar och storlekar och ett stort inslag av lövträd.

Alla utpekade arter påverkas negativt av skogsbruk. Skogen ska därför vara opåverkad av skogsbruk och vara av naturskogskaraktär. För den tretåiga hackspettens födotillgång ska döda och döende granar finnas rikligt. Grova träd, framförallt asp, ska finnas för spillkråkan att hacka ut sitt bohål i. Pärflugglan är i sin tur beroende av bohål som spillkråkan hackat ut. Även för sparvugglan är förekomsten av lämpliga bohål den mest begränsade faktorn. För både spillkråkan, pärlugglan och sparvugglan ska det finnas ett stort inslag av asp som har god kontinuitet, med träd i alla åldrar och dimensioner.

Skog med tät undervegetation och stort inslag av löv, utan påverkan av röjning och gallring, ska finnas rikligt för järpens skull. Tjädern är framförallt vintertid beroende av äldre skog för födan. Den återkommer till samma spelplats varje år, och det är viktigt att dessa inte platser inte avverkas. Våtmarker med stor tillgång på tuvull ska finnas för hönans födotillgång under häckningen. De ska ha en naturlig hydrologi med riklig tillgång på insekter, som utgör viktig föda för de unga kycklingarna.

Myr- och våtmarksfåglar

Följande fågelarter är främst knutna till myr- och våtmarker: trana, fiskgjuse, grönbena och orre. Alla arter utom orren är utpräglade flyttfåglar och finns endast i området under häckningsperioden. Orren förekommer i området året runt.

Bevarandetillstånd idag

Alla de utpekade våtmarksfåglarna bedöms ha gynnsamma bevarandetillstånd på Alsberget. Större delen av myrmarkerna i området är opåverkade av dikning och utgör därför goda livsmiljöer för våtmarksfåglarna. I väster är myrarna kraftigt påverkade av dikning vilket troligtvis påverkar fåglarna negativt. Det finns ingen särskild övervakning av fåglarna i området. Merparten av arterna är flyttfåglar vilket betyder att faktorer utanför området också påverkar populationerna.

Bevarandemål

Populationerna av dessa arter ska vara livskraftiga och inte minska i antal eller utbredning. Myrarnas och sjöarnas hydrologi är mycket viktig och får inte försämrans genom skogsbruk, dikning eller tung terrängkörning. Vattenkvaliteten ska vara god med en försumbar påverkan från försurning och övergödning.

Alla arter är mer eller mindre beroende av att de öppna ytorna inte växer igen. Speciellt orren kräver stora, öppna ytor under spelet. Tranan måste ha möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, alltid omgärdat av vatten, och det förutsätter myrmarker med opåverkad hydrologi.

Skogen som omger myrarna ska vara opåverkad av skogsbruk. Framförallt trana, grönbena, fiskgjuse och orre är beroende av att myrnära skog inte avverkas. Fiskgjusen bygger sina bon i myr- och sjönära träd. I området ska också fiskrika sjöar förekomma där fiskgjusen kan fiska.

Hotbild

Avverkning och annat skogsbruk skulle förstås innebära ett stort hot, men eftersom området är skyddat som naturreservat får inget skogsbruk förekomma här. Många av de utpekade arterna är beroende av äldre träd, täta skogspartier, och en intakt skog ner mot myrarna.

Dikena i västra delen utgör ett hot mot myrarnas funktion och de utpekade våtmarksfåglarna. Igenväxning är ett hot mot flera av områdets utpekade fågelarter som är beroende av stora, öppna ytor. Dikning kan påverka området negativt även om den utförs utanför områdets gränser. Störning under häckningen är ett hot mot flera fågelarter, särskilt fiskgjusen.

Klimatförändringar riskerar på sikt att påverka nederbörd, temperatur, snötäcke osv. så mycket att vissa arter, artgrupper eller hela system minskar eller försvinner. Särskilt känsliga är fjällnära naturtyper och arter.

Övriga verksamheter som kan påverka hydrologin innefattar exploatering såsom väg- och anläggningsbyggen; täktverksamhet såsom bergtäkt; kalkning och gödning. Dessa och liknande verksamheter kan påverka området även om de bedrivs utanför områdets gränser.

Bevarandeåtgärder

Skyddsåtgärder

Alsberget är ett Natura 2000-område och har det skydd enligt miljöbalken som gäller samtliga Natura 2000-områden i landet. Alla verksamheter och åtgärder, innanför och utanför området, som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-området är tillståndspliktiga enligt 7 kap 28-29 §§ miljöbalken. Området ingår även i naturreservatet Stöttingfjället.

Lappranunkeln är fridlyst enligt miljöbalken 8 kap 1-2 §§ med stöd av 7 § Artskyddsförordningen (2007:845). Det är förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt skada fridlysta växter.

Samtliga utpekade fågelarter är fredade enligt 3 § i jaktlagen (1987:259). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Orre, tjäder och järpe får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905), men är fredade övriga tider på året.

Enligt 4 § Artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.

Trana, fiskgjuse och grönbena är upptagna i bilaga II i Bonnkonventionen för flyttande arter. Trana och grönbena är även upptagna i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Skötselåtgärder

Restaurering av dikena i väster. Se naturreservatet Stöttingfjällets skötselplan och beslut för detaljer.

Ytterligare information

På naturvardsverket.se kan du hitta mer information om Natura 2000.

I Naturvårdsverkets kartverktyg [Skyddad natur](#) kan du hitta kartmaterial och fakta om skyddade områden. Man kan ladda ner gränser och naturtypskartor (NNK) för alla eller enstaka områden.

I Skogsstyrelsens kartverktyg [Skogens pärlor](#) kan du bl.a. hitta information om skogar med höga naturvärden.